LIBRIS | We know books

Constituția României

Convenția europeană a drepturilor omului

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Ediție actualizată la
20 septembrie 2022

Editura Hamangiu
2022

LIBRIS | We know books

Copyright©2022 Editura Hamangiu SRL
Editură de prestigiu recunoscut în domeniul ştiinţelor sociale CNATDCU
Toate drepturile rezervate Editurii Hamangiu
Nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată
fără acordul scris al Editurii Hamangiu

Editura Hamangiu:
Str. Mitropolit Filaret nr. 39-39A, Sector 4, Bucureşti, O.P. 5, C.P. 91
Tel./Fax: 021.336.04.43; 031.805.80.21;
Vânzări: 021.336.01.25; 031.425.42.24
E-mail: redactia@hamangiu.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
Constituţia României ; Convenţia europeană a drepturilor omului ; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. - Ed. a 13-a. - Bucureşti : Editura Hamangiu, 2022
ISBN 978-606-27-2136-7

Cuprins general

Constituţia României ____ 1

Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi protocoalele adiţionale ____ 73

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene ____ 123

LIBRIS | We know books

Cuprins

Titlul I. Principii generale
Articolul 1. Statul român
Articolul 2. Suveranitatea
Articolul 3. Teritoriul
Articolul 4. Unitatea poporului şi egalitatea între cetăţeni
Articolul 5. Cetăţenia
Articolul 6. Dreptul la identitate
Articolul 7. Românii din străinătate
Articolul 8. Pluralismul şi partidele politice
Articolul 9. Sindicatele, patronatele şi asociaţiile profesionale
Articolul 10. Relaţii internaţionale
Articolul 11. Dreptul internaţional şi dreptul intern
Articolul 12. Simboluri naţionale
Articolul 13. Limba oficială
Articolul 14. Capitala

Titlul II. Drepturile, libertăţile şi îndatoririle fundamentale
Capitolul I. Dispoziţii comune
Articolul 15. Universalitatea
Articolul 16. Egalitatea în drepturi
Articolul 17. Cetăţenii români în străinătate
Articolul 18. Cetăţenii străini şi apatrizii
Articolul 19. Extrădarea şi expulzarea
Articolul 20. Tratatele internaţionale privind drepturile omului
Articolul 21. Accesul liber la justiţie
Capitolul II. Drepturile şi libertăţile fundamentale
Articolul 22. Dreptul la viaţă şi la integritate fizică şi psihică
Articolul 23. Libertatea individuală
Articolul 24. Dreptul la apărare
Articolul 25. Libera circulaţie
Articolul 26. Viaţa intimă, familială şi privată
Articolul 27. Inviolabilitatea domiciliului
Articolul 28. Secretul corespondenţei
Articolul 29. Libertatea conştiinţei

LIBRIS | We know books

Articolul 30. Libertatea de exprimare
Articolul 31. Dreptul la informație
Articolul 32. Dreptul la învățătură
Articolul 33. Accesul la cultură
Articolul 34. Dreptul la ocrotirea sănătății
Articolul 35. Dreptul la mediu sănătos
Articolul 36. Dreptul de vot
Articolul 37. Dreptul de a fi ales
Articolul 38. Dreptul de a fi ales în Parlamentul European
Articolul 39. Libertatea întrunirilor
Articolul 40. Dreptul de asociere
Articolul 41. Munca și protecția socială a muncii
Articolul 42. Interzicerea muncii forțate
Articolul 43. Dreptul la grevă
Articolul 44. Dreptul de proprietate privată
Articolul 45. Libertatea economică
Articolul 46. Dreptul la moștenire
Articolul 47. Nivelul de trai
Articolul 48. Familia
Articolul 49. Protecția copiilor și a tinerilor
Articolul 50. Protecția persoanelor cu handicap
Articolul 51. Dreptul de petiționare
Articolul 52. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică
Articolul 53. Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

Capitolul III. Îndatoririle fundamentale
Articolul 54. Fidelitatea față de țară
Articolul 55. Apărarea țării
Articolul 56. Contribuții financiare
Articolul 57. Exercitarea drepturilor și a libertăților

Capitolul IV. Avocatul Poporului
Articolul 58. Numirea și rolul
Articolul 59. Exercitarea atribuțiilor
Articolul 60. Raportul în fața Parlamentului

Titlul III. Autoritățile publice
Capitolul I. Parlamentul
Secțiunea 1. Organizare și funcționare
Articolul 61. Rolul și structura
Articolul 62. Alegerea Camerelor
Articolul 63. Durata mandatului
Articolul 64. Organizarea internă
Articolul 65. Ședințele Camerelor
Articolul 66. Sesiuni
Articolul 67. Actele juridice și cvorumul legal
Articolul 68. Caracterul public al ședințelor
Secțiunea a 2-a. Statutul deputaților și al senatorilor
Articolul 69. Mandatul reprezentativ
Articolul 70. Mandatul deputaților și al senatorilor
Articolul 71. Incompatibilități
Articolul 72. Imunitatea parlamentară
Secțiunea a 3-a. Legiferarea
Articolul 73. Categorii de legi
Articolul 74. Inițiativa legislativă
Articolul 75. Sesizarea Camerelor
Articolul 76. Adoptarea legilor și a hotărârilor
Articolul 77. Promulgarea legii
Articolul 78. Intrarea în vigoare a legii
Articolul 79. Consiliul Legislativ

Capitolul II. Președintele României
Articolul 80. Rolul Președintelui
Articolul 81. Alegerea Președintelui
Articolul 82. Validarea mandatului și depunerea jurământului
Articolul 83. Durata mandatului
Articolul 84. Incompatibilități și imunități
Articolul 85. Numirea Guvernului
Articolul 86. Consultarea Guvernului
Articolul 87. Participarea la ședințele Guvernului
Articolul 88. Mesaje
Articolul 89. Dizolvarea Parlamentului
Articolul 90. Referendumul

LIBRIS | We know books

Articolul 91. Atribuții în domeniul politicii externe
Articolul 92. Atribuții în domeniul apărării
Articolul 93. Măsuri excepționale
Articolul 94. Alte atribuții
Articolul 95. Suspendarea din funcție
Articolul 96. Punerea sub acuzare
Articolul 97. Vacanța funcției
Articolul 98. Interimatul funcției
Articolul 99. Răspunderea președintelui interimar
Articolul 100. Actele Președintelui
Articolul 101. Indemnizația și celelalte drepturi
Capitolul III. Guvernul
Articolul 102. Rolul și structura
Articolul 103. Învestitura
Articolul 104. Jurământul de credință
Articolul 105. Incompatibilități
Articolul 106. Încetarea funcției de membru al Guvernului
Articolul 107. Primul-ministru
Articolul 108. Actele Guvernului
Articolul 109. Răspunderea membrilor Guvernului
Articolul 110. Încetarea mandatului
Capitolul IV. Raporturile Parlamentului cu Guvernul
Articolul 111. Informarea Parlamentului
Articolul 112. Întrebări, interpelări și moțiuni simple
Articolul 113. Moțiunea de cenzură
Articolul 114. Angajarea răspunderii Guvernului
Articolul 115. Delegarea legislativă
Capitolul V. Administrația publică
Secțiunea 1. Administrația publică centrală de specialitate
Articolul 116. Structura
Articolul 117. Înființarea
Articolul 118. Forțele armate
Articolul 119. Consiliul Suprem de Apărare a Țării
Secțiunea a 2-a. Administrația publică locală
Articolul 120. Principii de bază
Articolul 121. Autorități comunale și orășenești

Articolul 122. Consiliul județean
Articolul 123. Prefectul
Capitolul VI. Autoritatea judecătorească
Secțiunea 1. Instanțele judecătorești
Articolul 124. Înfăptuirea justiției
Articolul 125. Statutul judecătorilor
Articolul 126. Instanțele judecătorești
Articolul 127. Caracterul public al dezbaterilor
Articolul 128. Folosirea limbii materne și a interpretului în justiție
Articolul 129. Folosirea căilor de atac
Articolul 130. Poliția instanțelor
Secțiunea a 2-a. Ministerul Public
Articolul 131. Rolul Ministerului Public
Articolul 132. Statutul procurorilor
Secțiunea a 3-a. Consiliul Superior al Magistraturii
Articolul 133. Rolul și structura
Articolul 134. Atribuții

Titlul IV. Economia și finanțele publice
Articolul 135. Economia
Articolul 136. Proprietatea
Articolul 137. Sistemul financiar
Articolul 138. Bugetul public național
Articolul 139. Impozite, taxe și alte contribuții
Articolul 140. Curtea de Conturi
Articolul 141. Consiliul Economic și Social

Titlul V. Curtea Constituțională
Articolul 142. Structura
Articolul 143. Condiții pentru numire
Articolul 144. Incompatibilități
Articolul 145. Independența și inamovibilitatea
Articolul 146. Atribuții
Articolul 147. Deciziile Curții Constituționale

LIBRIS | We know books

Titlul VI. Integrarea euroatlantică
Articolul 148. Integrarea în Uniunea Europeană
Articolul 149. Aderarea la Tratatul Atlanticului de Nord

Titlul VII. Revizuirea Constituției
Articolul 150. Inițiativa revizuirii
Articolul 151. Procedura de revizuire
Articolul 152. Limitele revizuirii

Titlul VIII. Dispoziții finale și tranzitorii
Articolul 153. Intrarea în vigoare
Articolul 154. Conflictul temporal de legi
Articolul 155. Dispoziții tranzitorii
Articolul 156. Republicarea Constituției

Titlul I. Principii generale

Articolul 1. Statul român

(1) România este stat național, suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului român este republica.

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Articolul 2. Suveranitatea

(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

(2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.

Articolul 3. Teritoriul

(1) Teritoriul României este inalienabil.

(2) Frontierele țării sunt consfințite prin lege organică, cu respectarea principiilor și a celorlalte norme general admise ale dreptului internațional.

(3) Teritoriul este organizat, sub aspect administrativ, în comune, orașe și județe. În condițiile legii, unele orașe sunt declarate municipii.

(4) Pe teritoriul statului român nu pot fi strămutate sau colonizate populații străine.

Notă. A se vedea și: ► O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României (M. Of. nr. 352 din 30 iunie 2001); ► Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue

LIBRIS | We know books

și al zonei economice exclusive ale României, republicată (M. Of. nr. 252 din 8 aprilie 2014).

Articolul 4. Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni

(1) Statul are ca fundament unitatea poporului român și solidaritatea cetățenilor săi.

(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.

Notă. A se vedea și: ► O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (M. Of. nr. 166 din 7 martie 2014); ► Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată (M. Of. nr. 326 din 5 iunie 2013).

Articolul 5. Cetățenia

(1) Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică.

(2) Cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere.

Notă. A se vedea și Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române, republicată (M. Of. nr. 576 din 13 august 2010).

Articolul 6. Dreptul la identitate

(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase.

(2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.

Notă. A se vedea și: ► Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, încheiată la Strasbourg la 1 februarie 1995, ratificată prin Legea nr. 33/1995 (M. Of. nr. 82 din 4 mai 1995); ► Carta europeană a limbilor regionale sau minoritare, adoptată la Strasbourg la 5 noiembrie 1992, ratificată prin Legea nr. 282/2007 (M. Of. nr. 752 din 6 noiembrie 2007); ► Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 2106 (XX) din 21 decembrie 1965, intrată în vigoare la 4 ianuarie 1969, la care România a aderat prin Decretul nr. 345/1970 (B. Of. nr. 92 din 28 iulie 1970).

Articolul 7. Românii din străinătate

Statul sprijină întărirea legăturilor cu românii din afara frontierelor țării și acționează pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase, cu respectarea legislației statului ai cărui cetățeni sunt.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, republicată (M. Of. nr. 261 din 22 aprilie 2009); ► Legea nr. 86/2016 privind instituirea centrelor comunitare românești în străinătate (M. Of. nr. 347 din 6 mai 2016); ► Legea nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate, republicată (M. Of. nr. 180 din 23 februarie 2022); ► Legea nr. 62/2019 privind activitatea consulară (M. Of. nr. 299 din 18 aprilie 2019).

Articolul 8. Pluralismul și partidele politice

(1) Pluralismul în societatea românească este o condiție și o garanție a democrației constituționale.

(2) Partidele politice se constituie și își desfășoară activitatea în condițiile legii. Ele contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor, respectând suveranitatea națională, integritatea teritorială, ordinea de drept și principiile democrației.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 14/2003 a partidelor politice, republicată (M. Of. nr. 408 din 10 iunie 2015); ► Legea nr. 334/2006 privind finanțarea activității partidelor politice și a campaniilor electorale, republicată (M. Of. nr. 446 din 23 iunie 2015).

Articolul 9. Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale

Sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale se constituie și își desfășoară activitatea potrivit statutelor lor, în condițiile legii. Ele contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor.

Notă. A se vedea și Legea nr. 62/2011 a dialogului social, republicată (M. Of. nr. 625 din 31 august 2012).

LIBRIS We know books

Articolul 10. Relații internaționale

România întreține și dezvoltă relații pașnice cu toate statele și, în acest cadru, relații de bună vecinătate, întemeiate pe principiile și pe celelalte norme general admise ale dreptului internațional.

Articolul 11. Dreptul internațional și dreptul intern

(1) Statul român se obligă să îndeplinească întocmai și cu bună-credință obligațiile ce-i revin din tratatele la care este parte.

(2) Tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern.

(3) În cazul în care un tratat la care România urmează să devină parte cuprinde dispoziții contrare Constituției, ratificarea lui poate avea loc numai după revizuirea Constituției.

Notă. A se vedea și Legea nr. 590/2003 privind tratatele (M. Of. nr. 23 din 12 ianuarie 2004).

Articolul 12. Simboluri naționale

(1) Drapelul României este tricolor; culorile sunt așezate vertical, în ordinea următoare începând de la lance: albastru, galben, roșu.

(2) Ziua națională a României este 1 Decembrie.

(3) Imnul național al României este „Deșteaptă-te române".

(4) Stema țării și sigiliul statului sunt stabilite prin legi organice.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 102/1992 privind stema țării și sigiliul statului (M. Of. nr. 236 din 24 septembrie 1992); ► Legea nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice (M. Of. nr. 237 din 26 august 1994); ► H.G. nr. 687/1993 privind folosirea și expunerea stemei României (M. Of. nr. 295 din 17 decembrie 1993).

Articolul 13. Limba oficială

În România, limba oficială este limba română.

Articolul 14. Capitala

Capitala României este municipiul București.

Titlul II. Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale

Capitolul I. Dispoziții comune

Articolul 15. Universalitatea

(1) Cetățenii beneficiază de drepturile și de libertățile consacrate prin Constituție și prin alte legi și au obligațiile prevăzute de acestea.

(2) Legea dispune numai pentru viitor, cu excepția legii penale sau contravenționale mai favorabile.

Notă. A se vedea și: ► Codul civil – Legea nr. 287/2009, republicată, art. 6 (M. Of. nr. 505 din 15 iulie 2011); ► Codul penal – Legea nr. 286/2009, art. 3-7 (M. Of. nr. 510 din 24 iulie 2009); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 7; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 49.

Articolul 16. Egalitatea în drepturi

(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.

(2) Nimeni nu este mai presus de lege.

(3) Funcțiile și demnitățile publice, civile sau militare, pot fi ocupate, în condițiile legii, de persoanele care au cetățenia română și domiciliul în țară. Statul român garantează egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru ocuparea acestor funcții și demnități.

(4) În condițiile aderării României la Uniunea Europeană, cetățenii Uniunii care îndeplinesc cerințele legii organice au dreptul de a alege și de a fi aleși în autoritățile administrației publice locale.

Notă. A se vedea și: ► O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată (M. Of. nr. 166 din 7 martie 2014); ► Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, republicată (M. Of. nr. 326 din 5 iunie 2013); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 14; ► Protocolul nr. 12 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 20-21.

Articolul 17. Cetățenii români în străinătate

Cetățenii români se bucură în străinătate de protecția statului român și trebuie să-și îndeplinească obligațiile, cu excepția acelora ce nu sunt compatibile cu absența lor din țară.

LIBRIS We know books

Notă. A se vedea şi: ► Legea nr. 299/2007 privind sprijinul acordat românilor de pretutindeni, republicată (M. Of. nr. 261 din 22 aprilie 2009); ► Legea nr. 86/2016 privind instituirea centrelor comunitare româneşti în străinătate (M. Of. nr. 347 din 6 mai 2016); ► Legea nr. 156/2000 privind protecția cetățenilor români care lucrează în străinătate, republicată (M. Of. nr. 180 din 23 februarie 2022).

Articolul 18. Cetățenii străini şi apatrizii

(1) Cetățenii străini şi apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor şi a averilor, garantată de Constituție şi de alte legi.

(2) Dreptul de azil se acordă şi se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor şi a convențiilor internaționale la care România este parte.

Notă. A se vedea şi: ► O.U.G. nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România, republicată (M. Of. nr. 421 din 5 iunie 2008); ► Legea nr. 122/2006 privind azilul în România (M. Of. nr. 428 din 18 mai 2006); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 16; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 18.

Articolul 19. Extrădarea şi expulzarea

(1) Cetățeanul român nu poate fi extrădat sau expulzat din România.

(2) Prin derogare de la prevederile alineatului (1), cetățenii români pot fi extrădați în baza convențiilor internaționale la care România este parte, în condițiile legii şi pe bază de reciprocitate.

(3) Cetățenii străini şi apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale sau în condiții de reciprocitate.

(4) Expulzarea sau extrădarea se hotărăşte de justiție.

Notă. A se vedea şi: ► Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, republicată (M. Of. nr. 411 din 27 mai 2019); ► Protocolul nr. 4 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 3-4; ► Protocolul nr. 7 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 1; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 19.

Articolul 20. Tratatele internaționale privind drepturile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile şi libertățile cetățenilor vor fi interpretate şi aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele şi cu celelalte tratate la care România este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele şi tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, şi legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Notă. A se vedea şi: ► Declarația universală a drepturilor omului (semnată de către România la 14 decembrie 1955); ► Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale şi Protocoalele sale adiționale, ratificată de România prin Legea nr. 30/1994 (M. Of. nr. 135 din 31 mai 1994); ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (J.O. C 202 din 7 iunie 2016); ► Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale, ratificat de România prin Decretul nr. 212/1974 (B. Of. nr. 146 din 20 noiembrie 1974); ► Pactul internațional cu privire la drepturile civile şi politice, ratificat de România prin Decretul nr. 212/1974 (B. Of. nr. 146 din 20 noiembrie 1974).

Articolul 21. Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților şi a intereselor sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi exercitarea acestui drept.

(3) Părțile au dreptul la un proces echitabil şi la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.

(4) Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative şi gratuite.

Notă. A se vedea şi: ► Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, art. 6-7 (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005); ► Legea nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, art. 1 (M. Of. nr. 1154 din 7 decembrie 2004); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 6 şi art. 13; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 47.

Capitolul II. Drepturile şi libertățile fundamentale

Articolul 22. Dreptul la viață şi la integritate fizică şi psihică

(1) Dreptul la viață, precum şi dreptul la integritate fizică şi psihică ale persoanei sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi supus torturii şi nici unui fel de pedeapsă sau de tratament inuman ori degradant.

(3) Pedeapsa cu moartea este interzisă.

LIBRIS We know books

Notă. A se vedea și: ► Codul de procedură penală – Legea nr. 135/2010, art. 11 (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 2 și art. 3; ► Protocolul nr. 6 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului; ► Protocolul nr. 13 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 2-4.

Articolul 23. Libertatea individuală

(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 24 de ore.

(4) Arestarea preventivă se dispune de judecător și numai în cursul procesului penal.

(5) În cursul urmăririi penale arestarea preventivă se poate dispune pentru cel mult 30 de zile și se poate prelungi cu câte cel mult 30 de zile, fără ca durata totală să depășească un termen rezonabil, și nu mai mult de 180 de zile.

(6) În faza de judecată instanța este obligată, în condițiile legii, să verifice periodic, și nu mai târziu de 60 de zile, legalitatea și temeinicia arestării preventive și să dispună, de îndată, punerea în libertate a inculpatului, dacă temeiurile care au determinat arestarea preventivă au încetat sau dacă instanța constată că nu există temeiuri noi care să justifice menținerea privării de libertate.

(7) Încheierile instanței privind măsura arestării preventive sunt supuse căilor de atac prevăzute de lege.

(8) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință, în limba pe care o înțelege, motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea, în cel mai scurt termen; învinuirea se aduce la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(9) Punerea în libertate a celui reținut sau arestat este obligatorie, dacă motivele acestor măsuri au dispărut, precum și în alte situații prevăzute de lege.

(10) Persoana arestată preventiv are dreptul să ceară punerea sa în libertate provizorie, sub control judiciar sau pe cauțiune.

(11) Până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătorești de condamnare, persoana este considerată nevinovată.

(12) Nici o pedeapsă nu poate fi stabilită sau aplicată decât în condițiile și în temeiul legii.

(13) Sancțiunea privativă de libertate nu poate fi decât de natură penală.

Notă. A se vedea și: ► Codul de procedură penală – Legea nr. 135/2010, art. 4, art. 9, art. 156-168[1], art. 202-244[1] (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 5-7; ► Protocolul nr. 4 la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 1; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 6, art. 48 și art. 49 alin. (1).

Articolul 24. Dreptul la apărare

(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) În tot cursul procesului, părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, art. 15 (M. Of. nr. 827 din 13 septembrie 2005); ► Codul de procedură penală – Legea nr. 135/2010, art. 10, art. 89 și urm. (M. Of. nr. 486 din 15 iulie 2010); ► O.U.G. nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă (M. Of. nr. 327 din 25 aprilie 2008); ► Convenția europeană a drepturilor omului, art. 6 parag. 3; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 48 alin. (2).

Articolul 25. Libera circulație

(1) Dreptul la liberă circulație, în țară și în străinătate, este garantat. Legea stabilește condițiile exercitării acestui drept.

(2) Fiecărui cetățean îi este asigurat dreptul de a-și stabili domiciliul sau reședința în orice localitate din țară, de a emigra, precum și de a reveni în țară.

Notă. A se vedea și: ► Legea nr. 248/2005 privind regimul liberei circulații a cetățenilor români în străinătate (M. Of. nr. 682 din 29 iulie 2005); ► O.U.G. nr. 102/2005 privind libera circulație pe teritoriul României a cetățenilor statelor membre ale Uniunii Europene, Spațiului Economic European și a cetățenilor Confederației Elvețiene, republicată (M. Of. nr. 774 din 2 noiembrie 2011); ► Protocolul nr. 4 adițional la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 2; ► Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, art. 45.

Articolul 26. Viața intimă, familială și privată

(1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.

(2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.